

Versiunea 3.0

Ghid Due Diligence

INSTRUMENTE
DUE DILIGENCE

Acest instrument a fost dezvoltat de NEPCon ca parte a proiectului „Sprijinirea Comerțului Legal cu Lemn” finanțat prin programul LIFE al Uniunii Europene și ajutor din partea guvernului Regatului Unit, precum și proiectul „Aporvizionarea responsabilă cu soia, bovine și ulei de palmier” finanțat de DANIDA, Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei.

NEPCon a adoptat o politica „open source” pentru a distribui ce dezvoltam astfel incat sustenabilitatea sa avanseze. Acest document este publicat sub licenta Creative Commons Attribution Share-Alike 3.0. Dreptul de utilizare este acordat gratuit oricarei persoane care obtine o copie a acestui document, pentru a fi folosit fara restrictii, inclusiv fara limitarea drepturilor de utilizare, copiere, modificare, imbinare, publicare, si/sau distribuire a copiilor documentului, sub rezerva urmatoarelor conditii: Informatii privind drepturile de autor si permisiunile de mai sus trebuie incluse in toate copiile sau partile mari ale documentului. Am aprecia primirea unei copii pentru orice modificare adusa documentului.

Sprijinul acordat de Comisia Europeana pentru prezentarea acestei publicatii nu reprezinta aprobarea continutului, care reflecta numai opinia autorilor. Comisia nu poate fi trasa la raspundere pentru orice utilizare a informatiilor continute.

Acest material a fost finantat cu ajutor din partea guvernului Regatului Unit; cu toate acestea, opiniile exprimate nu reflecta neaparat politicile oficiale ale guvernului britanic.

DANIDA, Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei a sustinut dezvoltarea acestui material, cu toate acestea, DANIDA nu este responsabil pentru orice opinii sau revendicari prezentate in acest material.

Cuprins

Introducere	5
Ghidul NEPCon pentru Due Diligence	5
Etapa 1: Indepliniti certintele Sistemului de Due Diligence.....	5
Etapa 1.1: Angajament de aprovizionare legala	6
Etapa 1.2: Stabilire responsabilitati si asigurare competenta	7
Etapa 1.3: Stabilire proceduri documentate.....	7
Etapa 1.4: Stabilire sistem de control al calitatii si monitorizare performante.....	7
Etapa 1.5: Domeniul de aplicare al sistemului de due diligence	7
Etapa 2: Informare si administrare lant de aprovizionare	8
Etapa 2.1: Colectare informatii despre lant aprovizionare.....	9
Etapa 2.2: Inregistrare informatii despre furnizori	10
Etapa 2.3: Evaluare documente si informatii.....	10
Etapa 2.4: Colectare informatii suplimentare despre lant aprovizionare.....	12
Etapa 3: Evaluare risc.....	13
Etapa 3.1: Identificare risc	13
Etapa 3.2: Gestionare lant de aprovizionare	14
Etapa 3.3: Specificare risc.....	14
Etapa 3.4: Verificare neconformitati existente	15
Etapa 3.5: Inregistrare concluzie evaluare de risc	15
Etapa: Reducere risc.....	17
Etapa 4.1: Identificare actiuni de reducere a riscului	17
Etapa 4.2: Obtinere acord de la furnizori.....	18
Etapa 4.3: Planificare si inregistrare actiuni de reducere a riscului.....	18
Etapa 4.4: Implementare actiuni de reducere risc	19
Etapa 4.5: Evaluare eficienta actiunilor de reducere a riscului	19
Anexa 1: Instrumente si standarde DDS NEPCon.....	21
Anexa 2: Ghid de identificare risc	24
Categorii de risc implicate	25
Acces la informatii.....	25
Specii	25
Risc de origine.....	25
Statutul de certificare/verificare.....	26
Complexitatea lantului de aprovizionare.....	27
Comert si transport	27
Anexa 3: Ghid pentru risc specificat.....	28

Gestionarea lantului de aprovizionare	28
Procesul de specificare al riscului	28
Anexa 4: Ghid de reducere a riscului	30
Control risc	30
Evitare risc.....	31
Anexa 5: Ghid pentru auditul furnizorilor.....	34
Obiectivele verificarii	34
Domeniul de auditare	34
Rolul furnizorilor in procesul de verificare	35
Pregatire audit.....	35
Evaluarea entitatilor de prelucrare si comercializare	36
Evaluarea Ocoalelor Silvice (OS)	36
Competenta auditor	36
Evaluare conformitate	37
Raportare	37

Introducere

Acest ghid ofera indrumari pas cu pas despre modul de implementare al Sistemului de Due Diligence (DDS), inclusiv modul de utilizare al instrumentelor si sabloanelor.

DDS contine instrumente care au fost dezvoltate pentru a ajuta companiile din intreaga lume sa excluda lemn ilegal din lanturile lor de aprovizionare. Sistemul este conceput sa respecte toate cerintele Regulamentului UE privind legalitatea lemnului, precum si US Lacey ACT si Actul Australian de interzicere a exploatarilor forestiere ilegale. Desi nu sunt 100% identice, aceste legislatii se suprapun semnificativ in ceea ce priveste scopului si intentia.

Retineti: Urmatoarele simboluri sunt utilizate in acest document:

Se refera la instrumente specifice care sunt utile in anumite etape ale procesului de due diligence.

Ofera indrumari utilizatorului si informatii specifice relevante.

Atentie: Sistemul de Due Diligence NEPCon (DDS) urmareste sa ajute companiile in gestionarea riscului de aprovizionare, prelucrare si vanzare a produselor forestiere recoltate, transportate sau comercializate ilegal. Responsabilitatea pentru utilizarea DDS-ului ramane la persoana sau entitatea legala care utilizeaza sistemul. NEPCon nu are nici o raspundere pentru utilizarea sistemului si nu isi asuma nici o responsabilitate pentru orice pierdere sau dauna cauzata de utilizarea DDS NEPCon.

Ghidul NEPCon pentru Due Diligence

Acest ghid descrie o abordare treptata pentru a implementa proceduri de due diligence care vor sustine conformitatea cu reglementarile existente ale pietii, cum ar fi Regulamentul UE privind legalitatea lemnului, US Lacey Act, Actul Australian de interzicere a exploatarilor forestiere ilegale, etc.

Etapa 1: Indepliniti certintele Sistemului de Due Diligence

Due diligence implica implementarea consecventa a sistemelor si procedurilor. Prin urmare, DDS NEPCon include mai multe sabloane care pot fi utilizate pentru a se asigura ca sistemele si procedurile sunt dezvoltate si implementate in mod eficient. Sabloane specifice sunt mentionate pentru fiecare etapa de mai jos.

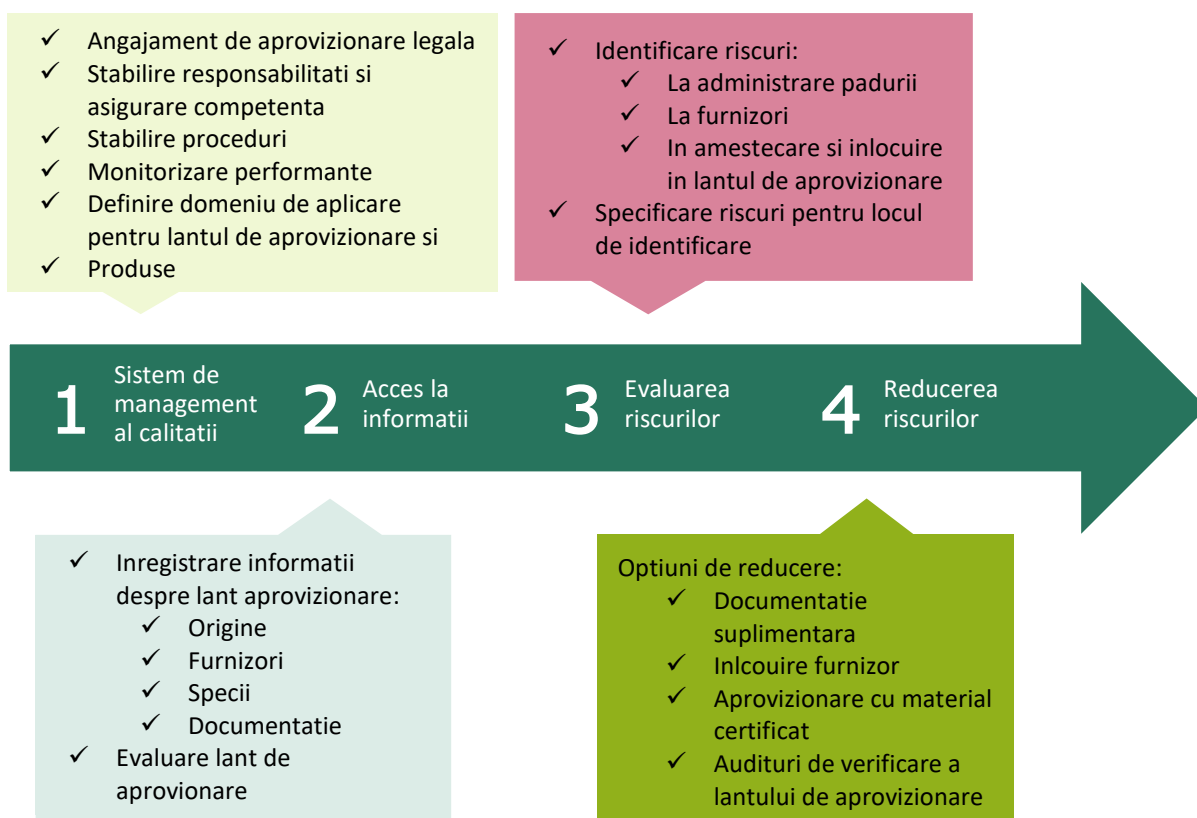

Figura 1: Prezentarea generala a etapelor de urmat in procesul de due diligence

Etapa 1.1: Angajament de aprovizionare legala

Stabiliti o politica care sa formeze baza angajamentului dvs de implementare a due diligence. Politica trebuie sa fie semnata de conducere.

Utilizati **Modelul de Politica (DD-03)** si adaptati-l Organizatiei dvs.

Puteti opta pentru miscorarea domeniului de aplicare al angajamentului din sablon, atat timp cat legalitatea este inca inclusa. De asemenea, puteti alege un format diferit si puteti include limbi diferite. Cu toate acestea, politica trebuie sa indeplineasca in continuare principiile de baza conform carora Organizatia trebuie sa aiba o politica scrisa, publica, aprobata de conducere, care sa stipuleze angajamentul de a produce si/sau furniza in mod responsabil. Acest lucru se poate realiza prin evitarea prelucrarii si/sau comercializarii de produse forestiere care au fost exploatate, comercializate sau prelucrate cu incalcarea legislatiei nationale aplicabile si a tratatelor internationale ratificate.

Etapa 1.2: Stabilire responsabilitati si asigurare competenta

Pentru a asigura buna implementare a sistemului due diligence, atribuiti responsabilitatea pentru activitati specifice catre oameni sau pozitii relevante. Responsabilitatea generala pentru DDS este de asemenea atribuita unei singure pozitii.

Responsabilitatile ar trebui atribuite persoanelor sau pozitiiilor care au competente necesare pentru activitatile desfasurate. Persoanele desemnate trebuie sa aiba autoritatea suficienta si acces la resurse adecvate pentru implementarea efectiva a DDS.

Responsabilitatea si competenta personalului trebuie sa fie documentata, asa cum se prezinta in **Modelul Procedurii de Due Diligence (DD-02)**.

Etapa 1.3: Stabilire proceduri documentate

Elaborati proceduri scrise care sa acopere toate aspectele DDS. Procedurile trebuie sa fie semnate de conducere.

Utilizati **Modelul Procedurii de Due Diligence (DD-02)** ca baza si adaptati-l in Organizatia dvs.

Etapa 1.4: Stabilire sistem de control al calitatii si monitorizare performante

Stabilirea unui sistem de monitorizare a respectarii cerintelor de due diligence. Sistemul ar trebui sa includa monitorizarea interna a:

- DDS pentru a asigura ca sistemul functioneaza eficient, responsabilitatile sunt clare, procedurile sunt implementate; si
- Lanturilor de aprovizionare pentru a asigura ca evaluarile de risc sunt revizuite anual si ori de cate ori se modifica lanturile de aprovizionare.

Sistemul de monitorizare poate include, de asemenea monitorizarea furnizorilor, in cazul in care se aplica un program de verificare proprie (Vezi Anexa 5 pentru detalii).

Ca parte a sistemului de control al calitatii, trebuie sa fie dezvoltate proceduri pentru inregistrarea si abordarea plangerilor substantiale formulate de partile interesate cu privire la DDS si riscul de legalitate din lanturile de furnizare.

Etapa 1.5: Domeniul de aplicare al sistemului de due diligence

Descrierea domeniului de aplicare este o activitate centrala a procesului de due diligence. Este necesar sa se definiasca si documenteze furnizorii, produsele, lanturile de aprovizionare si sursele acoperite de sistemul de due diligence.

Etapa 2: Informare si administrare lant de aprovizionare

O activitate importanta in DDS este asigurarea accesului la informatii despre lanturile de aprovizionare si sursele produselor din lemn. Informatiile trebuie sa fie disponibile la un nivel de detaliu pentru care se poate concluziona risc scazut sau la un nivel in care pot fi stabilite actiuni de reduce a riscurilor. Acest lucru se aplica tuturor produselor, tipurilor de materiale si lanturilor de aprovizionare.

Retineti ca due diligence este mult mai dificil pentru produse complexe/compozite care includ mai multe specii sau materiale provenite din diferite paduri, deoarece informatiile trebuie colectate pentru toate sursele.

Evaluarea informatiilor si documentelor care pot ajuta la indicarea statutului legal al materialelor sau produselor este un pas important in procesul de due diligence. Informatiile trebuie sa fie evaluate pentru a se asigura ca sunt disponibile informatii complete si corecte inainte de inceperea evaluarii de risc.

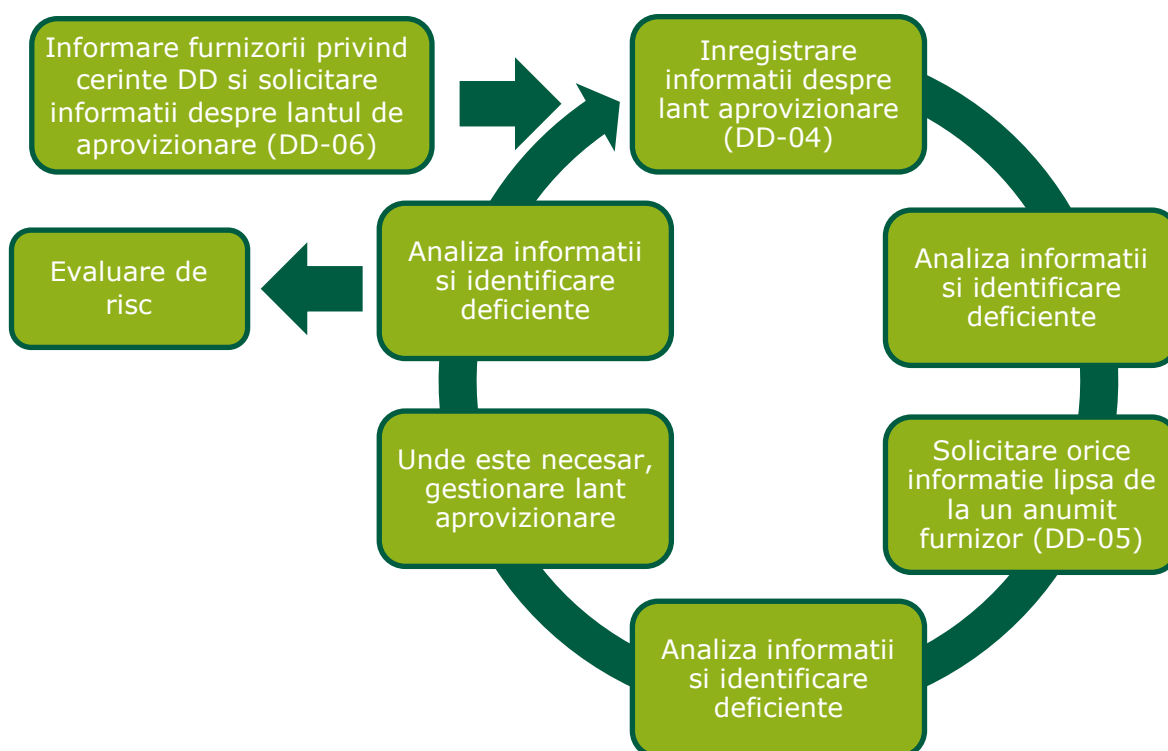

Figura 2: Procesul de colectare a informatiilor

Etapa 2.1: Colectare informatii despre lant aprovizionare

O conditie prealabila pentru un proces eficient de due diligence este accesul la un anumit nivel de informare. Ca o regula generala, informatiile privind originea materialului trebuie sa fie disponibile la un nivel de detaliu care sa va permita sa luati decizii justificate cu privire la originea si riscul recoltarii, comertului si transportului ilegal. Urmatoarele informatii trebuie sa fie colectate si inregistrate la inceputul procesului:

- ✓ Tipul de produs (denumirea comerciala si tip de produs);
- ✓ Speciile de arbori trebuie sa fie identificate clar (dupa denumirea comerciala si stiintifica);
- ✓ Cantitatea de material achizitionat si vandut (exprimat in volum, greutate sau numar de unitati);
- ✓ Tara de origine si, dupa caz, regiunea subnationala de exploatare si autorizatia;
- ✓ Numele si adresa furnizorilor de la care Organizatia a achizitionat materiale;
- ✓ Numele si adresa cumparatorilor catre care Organizatia a furnizat produse; si
- ✓ Statutul de certificare/verificare a materialului.

Pentru a va gestiona relatiile cu furnizorii si pentru a va asigura ca aveti acces la informatii suficiente despre lantul de aprovizionare, informati toti furnizorii cu privire la activtatile dvs de due diligence si solicitati colaborarea acestora. Asigurati-va ca informati furnizorii in scris, ca primiti confirmare scrisa ca au inteles cerintele dvs. de due diligence si ca au acceptat sa furnizeze informatii suficiente.

Adaptati si trimiteti **Scrisoarea pentru Furnizori (DD-06)** la toti furnizorii la inceputul procesului de due diligence. Primiti o copie semnata de furnizori pentru a indica faptul ca ei inteleg si sunt de acord sa colaboreze.

Poate dori sa includeti in contractele comerciale cu furnizorii cerintele necesare pentru furnizarea de informatii relevante si precise despre lantul de aprovizionare, in locul/suplimentar **Scrisorii pentru Furnizori (DD-06)**.

Utilizati **Formularul de Informatii Furnizor (DD-05)** pentru a colecta informatii despre lantul de aprovizionare direct de la furnizori. Acest formular poate fi trimis direct furnizorilor impreuna cu Scrisoarea pentru Furnizori (DD-06). Cereti furnizorilor sa completeze si sa returneze formularul sau anumite sectiuni ale acestuia.

Caseta text 1: Colaborare cu furnizori

Colaborarea cu furnizori in toate etapele implementarii due diligence este fundamentala. O relatie de lucru stransa cu furnizorii dvs. va faciliteaza accesul la informatii, precum si capacitatea dvs de a evalua si reduce riscul.

Comunicarea si colaborarea cu furnizorii si sub-furnizorii reprezinta o activitate cheie in toate etapele procesului dvs. de due diligence.

Etapa 2.2: Inregistrare informatii despre furnizori

Inregistrati informatii relevante despre lantul de aprovizionare. In cazul in care sunt necesare informatii suplimentare despre lantul de aprovizionare, contactati furnizorul si cereti sa completeze un raport al furnizorului.

Utilizati **Formularul de Gestionare Furnizor (DD-04)** pentru a inregistra informatii relevante despre lantul dvs de aprovizionare pe baza cunostintelor existente. Acest document poate fi utilizat ca document principal, oferind o imagine de ansamblu pentru toate lanturile dvs. de aprovizionare. Pentru produse compozite, formularul contine o fila separata pentru inregistrarea informatiilor despre fiecare tip de material care formeaza produsele componente.

Etapa 2.3: Evaluare documente si informatii

Evaluarea informatiilor si documentelor obtinute de la furnizori este o parte esentiala a procesului de due diligence. Este un risc care trebuie atenuat si trebuie sa se efectueze o evaluare suplimentara a riscului, daca lipsesc informatii despre produs sau daca informatiile sunt inadecvate pentru a evalua eficient riscul.

Caseta text 2: Evaluare documente

Desi trebuie colectate documente si inregistrari pentru a permite evaluarea riscului; Colectarea de documente nu este o cerinta de sine statatoare. Documente care nu au o relatie dovedita cu produsul sau care pot fi produse ilegal nu au nici o valoare in evaluarea de risc. Pentru a evalua valoarea documentelor, trebuie evaluate:

- Documentul este legat de produs?

Adesea documentele sunt oferite ca mijloc de indicare a legalitatii in lanturile de aprovizionare. Cu toate acestea, poate fi dificil sa evaluati modul in care acestea fac referire la lantul de aprovizionare sau la material. Adesea nu este posibil sa se ajunga la o concluzie ferma despre relatia documentelor cu lanturile de aprovizionare, dar exista anumiti indicatori care pot fi utilizati pentru a evalua probabilitatea de ilegalitate. Acestea pot include aspecte ca data de eliberare, locatia organismului emitent, tipurile de licente (tipuri de padure), identificarea speciilor pe documente, volume, calitati si dimensiuni ale materialelor pe documente si factori de conversie din procesare.

- Se poate verifica validitatea documentului?

Valabilitatea documentelor este foarte greu de evaluat. In multe tari cu nivel ridicat de coruptie, este posibil sa se achizitioneze documente originale prin practici corupte pentru a acoperi activitati ilegale din lantul de aprovizionare. In aceste cazuri, este imposibila distingerea documentelor valide de cele nevalide. In anumite cazuri, calitatea siglelor si aspectul documentelor poate fi folosit ca o indicatie a fraudei. Acest lucru a fost documentat cu certificatele Lanturilor de Custodie si Managementului Forestier.

- Documentul este relevant pentru evaluarea legalitatii?

Relevanta documentelor in lantul de aprovizionare poate fi evaluata in functie de rolul pe care il joaca documentul in indicarea legalitatii. Fiecare document trebuie evaluat si trebuie identificata relevanta acestuia pentru legalitate, in etapa specifica a lantului de aprovizionare. NEPCon a publicat mai multe profiluri de tari care includ o lista de documente importante pentru diferite parti ale unui lant de aprovizionare. Unele tari au,

de asemenea, "Ghiduri de documente" detaliate, care cuprind exemple de documente si informatiile importante pe care le contin.

Vezi **Anexa 2** pentru alte indrumari de identificare a riscului legat de evaluarea documentelor din lantul de aprovizionare.

Caseta text 2, de mai sus, ofera indrumari privind evaluarea documentelor din lantul de aprovizionare asigurate de furnizori. Tabelul 1 furnizeaza o lista neexhaustiva a exemplor de documente din lantul de aprovizionare care ar putea fi relevante pentru evaluarea riscului de legalitate a lemnului.

Tabel 1: Exemple de documente doveditoare asociate cu cele 5 categorii de legalitate

	Categoria de legalitate	Tipul de inregistrare Documente generale disponibile in format electronic sau pe hartie ex:
	1. Documentatie pentru drepturile de exploatare a lemnului in limite legale.	- Documentarea drepturilor de proprietate/de utilizare a terenului - Contract sau acord de concesiune - Licenta de concesiune - Harti de concesiune - Permise de recoltare
	2. Plati pentru drepturile de exploatare si pentru lemn, inclusiv taxele asociate cu exploatarea lemnului.	- Contracte comerciale - Permisii de exploatare - Documente bancare - Documentatia TVA - Documente fiscale oficiale
	3. Exploatarea lemnului, inclusiv legislatia silvica si de mediu impreuna cu administrarea padurii si conservarea biodiversitatii, in cazul in care este legatura directa cu exploatarea lemnului.	- Rapoarte oficiale de audit - Autorizatii de mediu - Planuri de exploatare aprobate - Autorizatii de exploatare - Rapoarte de control al exploatarii - Informatii disponibile publicului care demonstreaza o supraveghere riguroasa a legislatiei si a procedurilor de urmarire si control a lemnului - Documente oficiale emise de autoritati competente din tara de recoltare etc.

- **4. Drepturile legale ale tertilor** privind utilizarea si posesiunile care sunt afectate de recoltarea lemnului, precum si drepturile muncitorilor.

- Evaluarea impactului de mediului
- Planuri de management de mediu
- Rapoarte de audit de mediu
- Acorduri de responsabilitate sociala
- Rapoarte specifice privind drepturi de proprietate si conflicte
- Inregistrari privind sanatatea si siguranta

- **5. Comerț și vamă,** în ceea ce privește sectorul forestier.

- Permisii de transport
- Controlul exploatarei
- Contracte
- Documente bancare
- Documente comerciale
- Licențe de import/export
- Documente oficiale pentru taxele de export
- Liste de interdicții de export
- Acordarea de cote de export

Etapa 2.4: Colectare informatii suplimentare despre lant aprovizionare

Dupa colectarea si evaluarea informatiilor si a documentelor justificative de la furnizori, este posibil sa identificati deficiente in lantul de aprovizionare sau sa fiti interesat de relevanta, acuratetea sau aplicabilitatea informatiilor furnizate. In aceasta etapa, veti colecta informatii suplimentare pentru a inchide deficientele sau pentru a verifica informatiile incerte.

Daca nu aveti suficiente informatii pentru a evalua corect riscul, trebuie sa colectati informatii suplimentare despre furnizori si/sau originea produsului. De exemplu, poate fi o lipsa de informatii despre tara de origine, lantul de furnizare sau specii.

Utilizati **Instrumentul de Gestionare a Lantului de Aprovizionare (DD-07)** pentru a inregistra detalii despre fiecare lant de aprovizionare. Acest sablon poate fi utilizat in cazul in care sunt necesare informatii despre furnizorii primari sau despre structura/ complexitatea lantului de aprovizionare.

Odata cu colectarea informatiilor suplimentare, trebuie sa actualizati informatiile din **Formularul de Gestionare Furnizori (DD-04)** pentru a obtine o imagine completa a furnizorului.

Etapa 3: Evaluare risc

Obiectivul evaluării de risc este identificarea produselor sau lanțurilor de aprovizionare în care există riscul ca materialul care intră în lanțul de aprovizionare să fie recoltat, transportat sau comercializat ilegal. În Etapa 2, ați asigurat accesul la informații despre lanțul de aprovizionare. În Etapa 3, trebuie să evaluați riscul de includere a materialelor ilegale în produse.

Evaluarea de risc poate fi împărțită în două părți distincte: **Identificare Risc** și **Specificare Risc** (prezentat în Figura 3, mai jos). Această secțiune introduce identificarea și specificarea riscului, precum și verificarea existenței neconformităților legale în lanțul de aprovizionare.

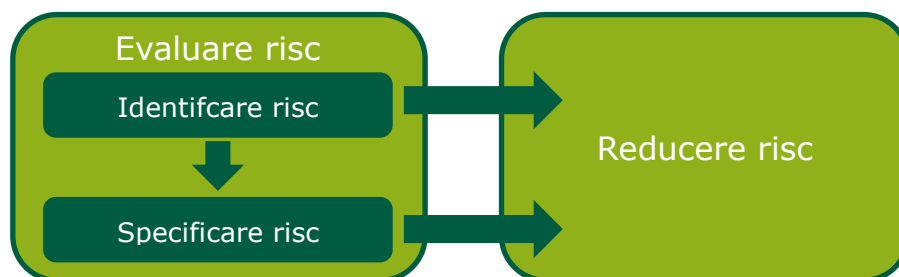

Figura 3: Procesul de evaluare a riscului

Riscurile pot fi identificate la niveluri diferite: țară, regiune sau pădure. Cel mai eficient proces implică mai întâi *identificarea riscului* la nivel național, urmată de o *specificare* mai detaliată a riscului la nivel regional sau de pădure (dacă este cazul).

Sursa riscului poate varia între diferite produse, lanțuri de aprovizionare sau specii. Prin urmare, evaluarea de risc trebuie să ia în considerare următoarele:

1. Riscul de încălcare a legislației legate de **administrarea pădurii** și de activitățile de exploatare;
2. Riscul de încălcare a legislației în timpul **comertului și transportului** de material pe tot parcursul lanțului de aprovizionare;
3. Riscul ca **materialul exploatat legal să fie amestecat** cu alte materiale în timpul procesării și comercializării.

Retineți că evaluarea de risc nu este efectuată într-un singur proces liniar, dar implică de obicei etape interactive. De exemplu, dacă ați adunat informații suplimentare despre un produs, trebuie să re-evaluați integritatea informațiilor respective. Informațiile adunate recent pot duce, de asemenea, la revizuirea proceselor de identificare și specificare a riscului.

Etapa 3.1: Identificare risc

Identificarea initiala a riscului reprezinta baza procesului de evaluare a riscului si poate fi adesea suficient de detaliata pentru a lua decizii justificate cu privire la modul de gestionare a riscurilor. Riscul poate fi relativ usor de identificat in mai multe categorii:

- ✓ Accesul la informatii
- ✓ Specii
- ✓ Originea
- ✓ Statutul de certificare/verificare
- ✓ Complexitatea lantului de aprovizionare
- ✓ Comert si transport

Anexa 2 a ghidului introduce procesul de identificare a riscului.

DD-08 Model de Verificatori pentru Identificarea Riscurilor este un sablon care permite identificarea riscului pe lanturi de aprovizionare specifice.

Introduceti constatari detaliate privind riscurile din lista de verificare, amintind ca ati intregit sursele de informatii utilizate/ dovezile colectate, procesul de evaluare a riscului, justificarea si concluzia riscului.

De asemenea, inregistrati concluzia riscului in **Formularul de Gestionare Furnizor (DD-04)** pentru a oferi o imagine de ansamblu a riscului in toate lanturile de aprovizionare.

Concluzia evaluarii de risc trebuie sa fie „Neglijabil” sau „Specificat”

Daca se concluzioneaza ca riscul este „Neglijabil” utilizand **Anexa 2 a ghidului** si **DD-08**, se poate concluziona ca produsul prezinta un risc scazut de exploatare ilegala si nu trebuie luate masuri suplimentare.

Daca, pe de alta parte, nu se poate concluziona ca riscul este scazut, treceti la urmatorul pas din procesul de due diligence.

Etapa 3.2: Gestionare lant de aprovizionare

In cazul in care a fost identificat riscul, se propune gestionarea in detaliu a lantului de aprovizionare pentru a evalua si specifica in continuare riscurile (daca nu s-a facut deja acest lucru).

Instrumentul de Gestionare a Lantului de Aprovizionare (DD-07) poate fi utilizat pentru a inregistra informatiile despre lantul de aprovizionare la un nivel detaliat.

Etapa 3.3: Specificare risc

Daca nu puteti concluziona cu „risc neglijabil” pentru orice produs, utilizand etapele 3-1 – 3.2, trebuie sa specificati daca si cum poate fi redus riscul identificat.

Alternativ, treceti la etapa 4 si implementati masuri de reducere a riscului imediat fara

alte specificatii, daca exista optiuni evidente pentru reducerea riscului, de exemplu, inlocuirea furnizorului.

Anexa 3 a ghidului ofera indrumari cu privire la modul de specificare a riscurilor.

Chiar daca o tara, regiune, specie sau tip de produs prezinta un risc asociat anumitor neconformitati legale, acestea nu pot fi neaparat prezente in lantul dvs de aprovizionare. Prin urmare, este necesar evaluarea riscurilor pentru fiecare lant de aprovizionare individual.

Analize detaliate privind riscurile de legalitate silvica pentru mai mult de 60 de tari pot fi gasite pe site-ul NEPCon www.nepcon.org. Acestea trebuie utilizate pentru a identifica anumite domenii ale riscului de legalitate si pentru a asigura implementarea unor actiuni adecvate de reducere.

In cazul in care nu este disponibila evaluarea nationala a riscului, **Ghidul privind Specificarea Riscului de Legalitate pentru Paduri (DD-09) si Modelul (DD-10)** pot fi utilizate pentru a specifica riscul in raport cu categoria de drept in care a fost identificat.

Etapa 3.4: Verificare neconformitati existente

Inainte ca un risc sa fie atenuat, trebuie sa se verifice daca neconformitatea legala potentiala este prezenta in lantul de aprovizionare definit.

Standardul LegalSource¹ anexe 1 si 2 contin modele de verificatori pentru riscul de legalitate de la nivelul padurii si respectiv lantului de aprovizionare. De asemenea, **Modelul NEPCon de Raport pentru Auditarea Furnizorului (DD-14)** poate fi utilizat in timpul auditului la furnizori pentru a confirma nivelul de conformitate cu legea la diferite niveluri din lantul de aprovizionare.

Etapa 3.5: Inregistrare concluzie evaluare de risc

Inregistrati toate concluziile facute pe baza evaluarii de risc.

Utilizati **Formularul de Gestionare Furnizori (DD-04)** pentru a introduce concluzia de risc pentru fiecare furnizor sau produs.

Daca produsul specific provine dintr-un lant de aprovizionare complex sau este un produs compozit, nu uitati sa efectuati evaluarea de risc pentru fiecare lant de aprovizionare individual.

Concluzia evaluarii de risc trebui sa fie „Neglijabil” sau „Specificat”

Caseta text 3: Utilizarea certificarii ca parte a evaluarii de risc

Materialele de aprovizionare certificate conform cu un sistem de terta parte privind legalitatea sau sustenabilitatea (cum ar fi FSC, VLC sau LegalSource), pot fi utile pentru reducerea riscului din lanturile de aprovizionare. Cu toate acestea, nu exista cale libera pentru materialele certificate in cadrul EUTR. Evaluarea de risc trebuie efectuata in continuare asupra acestor produse. Intrebarile sunt "de ce?" si "cum?"

Desi sistemele acopera adesea cerintele sistemului, fiecare standard de certificare este diferit. Prin urmare, este necesar sa se evalueze daca sistemul de certificare include cerinte care acopera riscurile relevante pentru lantul dvs. de aprovizionare. De exemplu, daca ati identificat un risc legat de sanatatea si siguranta in timpul operatiunilor de taiere a arborilor in tara de recoltare, atunci ar trebui sa va asigurati ca standardul de certificare include cerinte clare pentru ca auditorul sa poata verifica daca personalul poarta echipament de protectie individuala adecvat (EPI) in timpul operatiunilor de exploatare. Daca astfel de cerinte nu sunt incluse, atunci nu aveti nici o garantie ca acest risc a fost evaluat / diminuat de sistemul de certificare in cauza. Ca urmare, va trebui sa implementati masuri suplimentare de reducere a riscului.

Atunci cand se utilizeaza certificarea ca parte a procesului de evaluare a riscului, este important sa;

- ✓ Efectuati si documentati evaluarea sistemului de certificare.
- ✓ Reduceti eventualele deficiente sau riscuri legate de schema de certificare.

In cazul in care se constata ca o schema de certificare ofera un control suficient si relevant asupra riscurilor identificate, ar trebui;

- ✓ Asigurati-va ca materialele pe care le cumparati sosesc cu declaratii/ informatii de validare valabile (ex: declaratia de certificare si codul sunt prezente pe factura furnizorului si pe documentul de livrare).
- ✓ Asigurati-va ca declaratiile/ informatiile de certificare sunt valide si corecte (ex: verificand baza de date online a sistemului de certificare sau contactand organismul de certificare).

Verificatorii pentru Evaluarea Sistemului de Certificare (DD-13) pot fi utilizati pentru evaluarea schemei de certificare.

Standardul NEPCon pentru Evaluarea Sistemului de Certificare (LS-18) contine cerintele formale pentru evaluarea sistemului de certificare.

Etapa: Reducere risc

Daca concluzia este ca exista risc in lantul de aprovizionare, riscul trebuie redus. Masurile de reducere a riscului trebuie sa fie puse in aplicare pentru toate produsele sau lanturile de aprovizionare care sunt clasificate drept „risc specificat”. Trebuie luate masuri de reducere inainte ca produsul sa fie cumparat/ vandut.

Etapa 4.1: Identificare actiuni de reducere a riscului

Odata ce sa verificat existenta unor neconformitati care genereaza riscuri in lantul de aprovizionare, urmatorul pas este identificarea actiunilor adecvate de reducere a riscului. Identificati si selectati actiunile care sunt eficiente in abordarea riscului specificat.

Masurile adecvate de reducere depind de tipul de neconformitate legala potentiala in cauza. Unele tipuri de neconformitati pot fi verificate prin vizite pe teren la locurile de exploatare (ex: inspectia limitelor zonei de exploatare, utilizarea de catre muncitori a echipamentului personal de protectie, nivelul de deteriorare a solului). Altele pot fi verificate in baza controlului de documente (cum ar fi declaratii vamale, plata redeventelor, autorizatii, etc.). In unele cazuri, poate fi necesar unirea a mai multor masuri de control diferite pentru a asigura o reducere adecvata a riscurilor.

Exista doua grupuri largi de masuri de reducere care pot fi utilizate: **evitarea riscului** si **controlul riscului** (vezi Figura 4). Este imposibil sa se discute toate actiunile de reducere a riscurilor si ar trebui luate in considerare alternative care nu sunt mentionate in acest ghid, daca este necesar reducerea riscului in lanturile dvs de aprovizionare.

Anexa 4 din acest ghid ofera mai multe detalii privind actiunile de reducere a riscului.

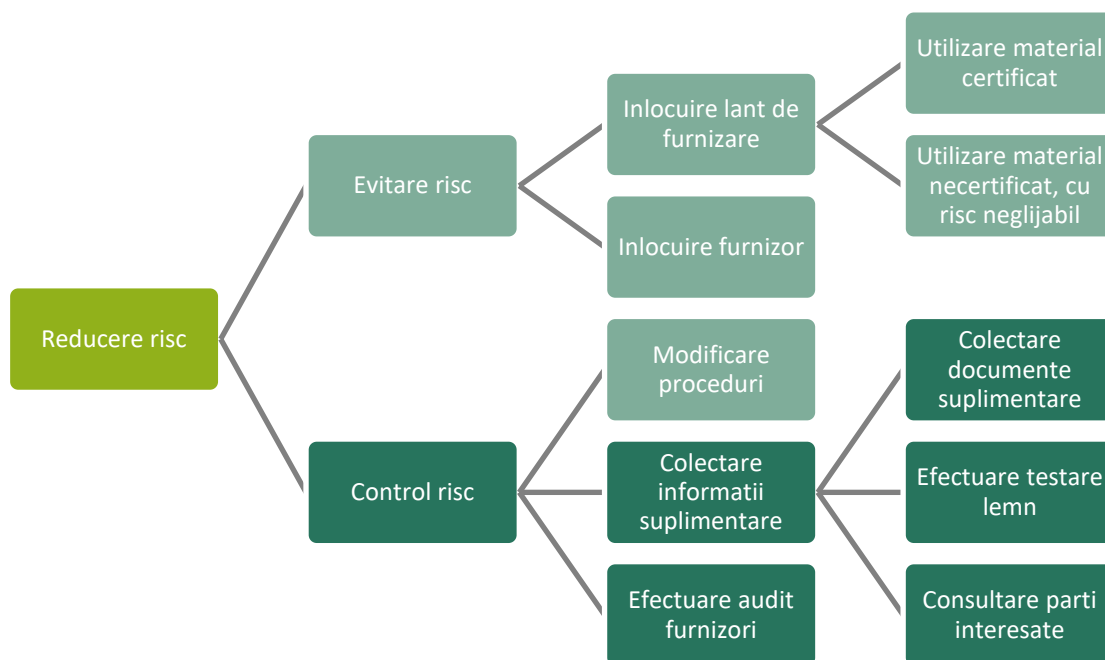

Figura 4: Optiuni de reducere a riscului

In aproape toate cazurile, reducerea riscurilor va necesita colaborarea cu unul sau mai multi furnizori. Lucrul cu acestea este, prin urmare, necesar pentru a reduce riscurile.

In cazurile in care nu este viabil sau posibil sa se lucreze cu surse sau furnizori pentru a reduce in mod activ riscurile specificate, singurile optiuni sunt oprirea aprovizionarii produsului respectiv sau transformarea acestuia intr-un lant de furnizori care poate fi confirmat cu risc neglijabil.

Etapa 4.2: Obținere acord de la furnizori

Pentru furnizori care asigura materiale sau produse care nu pot fi confirmate ca avand un risc scazut, furnizorul sau sub-furnizorul trebuie sa ofere consimtamand scris pentru a sprijini organizatia dvs sa implementeze actiunile necesare de reducere a riscului.

In cazul in care se specifica riscuri la furnizorii primari din lantul de aprovizionare, cum ar fi padure, prelucrare primara a lemnului etc., acestea ar trebui sa ofere, de asemenea, consimtamantul pentru a se conforma cerintelor. Furnizorul dvs. va juca un rol important in comunicarea si obtinerea consimtamantului de la sub-furnizori.

Modificati **Scrisoarea pentru Furnizori (DD-06)** si trimiteti sub-furnizorilor dvs. pentru a-si da consimtamantul de sprijinire a activitatilor de reducere a riscului si pentru a permite auditorilor sa viziteze facilitatile acestora, daca este necesar.

Etapa 4.3: Planificare si inregistrare actiuni de reducere a riscului

Inregistrati toate actiunile de reducere planificate pentru a tine evidenta riscurilor si a statutului de reducere actual.

Utilizati **Formularul de Gestionare Furnizor (DD-04)** pentru a planifica si urmări situația acțiunilor de reducere a riscului.

Caseta text 4: Alegeti masurile potrivite

Procesul de reducere a riscului depinde de riscurile specificate in timpul evaluarii de risc. Trebuie sa abordati toate aspectele legate de risc: riscul de exploatare ilegala la nivel de padure, riscul de activitati ilegale in cadrul organizatiilor din lantul de aprovizionare sau riscul ca materialul sa fie amestecat cu material ilegal in lantul de aprovizionare.

Retineti ca diferite actiuni de reducere au merite diferite in functie de tipul de risc specificat. Unele actiuni de reducere a riscului nu vor atenua efectiv riscurile specificate, in timp ce aceeasi actiune pot fi utila pentru atenuarea altor tipuri de risc.

De exemplu, efectuarea unui audit pe teren la punctul de lucru al furnizorului poate oferi incredere suplimentara ca sursele forestiere necunoscute nu sunt amestecate cu cele cunoscute si legale, daca se constata ca furnizorul dispune de un sistem robust de lant de custodie. Cu toate acestea, aceasta actiune de atenuare nu ajuta la reducerea riscului de utilizare a copiilor la exploatarea lemnului. Pentru a atenua acest risc, o actiune de atenuare mai adecvata ar fi auditul la nivelul unitatii de administrare a padurii.

Etapa 4.4: Implementare actiuni de reducere risc

Odata ce ati planificat actiunile de reducere, administrati si supravegheati indeplinirea lor.

Utilizati **Formularul de Gestionare Furnizor (DD-04)** pentru a urmări îndeplinirea în timp util a actiunilor planificate.

Anexa 4 a ghidului ofera îndrumări privind opțiunile de reducere a riscului.

Efectuarea unui audit al organizatiilor din cadrul lantului de aprovizionare poate fi necesar pentru a reduce riscul. Acest lucru poate necesita auditarea furnizorilor de la nivel de padure (organizatia care administreaza padurea) sau auditul furnizorilor din cadrul lantului de aprovizionare (gatere, comercianti, fabrici).

Anexa 5 a ghidului ofera îndrumări privind efectuarea de audituri la furnizori ca parte a sistemului dvs de due diligence.

Modificati si utilizati **DD-14 Modelul de Raport pentru Auditarea Furnizorului** pentru a înregistra rezultatele evaluării furnizorului.

Etapa 4.5: Evaluare eficienta actiunilor de reducere a riscului

Dupa punerea in aplicare a actiunilor de reducere a riscului, evaluati eficienta acestora in mod regulat. Este oportuna verificarea faptului ca actiunile de reducere pe care le-ati implementat au fost eficiente in reducerea riscului identificat. Verificarea trebuie sa fie efectuata in mod regulat, pentru a se asigura ca riscul nu se va repeta in viitor.

Tabel 2: Exemple de risc, actiuni de reducere si verificare

	Risc specificat	Cerinte de reducere	Actiuni de reducere si verificare
	Risc de incalcare a drepturilor de folosinta la nivel de padure.	Verificati la origine – administrati neconformitatea legala, garantand ca practicile de management includ respectarea drepturile de folosinta.	Auditul la fata locului, consultari cu parti interesate, interviuri, revizuirea documentelor
	Risc de incalcare a reglementarilor vamale.	Verificati la origine – revizuiti procedurile atunci cand este necesar sa indepliniti cerintele vamale.	Verificarea documentelor vamale si de transport de la furnizor. Consultarea cu autoritatile vamale.
	Risc de incalcare a reglementarilor de exploatare legate de cerintele de mediu.	Evaluati la origine – Unitatea de productie, administratorul sau contractorul pentru a schimba practicile de exploatare si pentru a indeplini cerintele	Audituri de verificare la nivel de padure, concentrate asupra respectarii cerintelor de mediu in operatiunile de exploatare.
	Risc de amestecare a materialelor cunoscute si necunoscute in lantul de aprovizionare .	Colaborati cu unitatile furnizorilor pentru a schimba procedurile de segregare pentru materialele de intrare si pentru a pune in aplicare procedurile lantului de custodie pentru a elimina amestecarea.	Auditul punctului de lucru al furnizorului dupa implementarea sistemului de lant de custodie. Testarea lemnului pentru a verifica absenta amestecarii lemnul de origini diferite.

Anexa 1: Instrumente si standarde DDS NEPCon

Toate instrumentele de mai jos sunt disponibile in sistemul Due Diligence NEPCon, care poate fi descarcat gratuit de pe site-ul NEPCon (www.nepcon.org).

Code	Name	Guidelines
DD-01	Ghid Due Diligence	Acest document. In plus: Anexa 2 Ghid pentru identificarea riscului introduce procesul de identificare a riscului; Anexa 3 Ghid pentru specificarea riscului introduce procesul de specificare a riscului; Anexa 4 Ghid pentru reducerea riscului introduce o descriere a optiunilor de reducere a riscului pentru diferite tipuri de riscuri specificate; si Anexa 5 Ghid pentru auditul furnizorului ofera indrumari pentru a verifica conformitatea furnizorului cu cerinte NEPCon.
DD-02	Model Procedurii de Due Diligence NEPCon	Un model care il puteti folosi ca baza pentru procedura dvs. de due diligence. Trebuie sa fie adaptata pentru a reflecta sistemul dvs si realitatea. Modelul include elemente cheie care trebuie incluse pentru a indeplini Standardul NEPCon.
DD-03	Model de Politica de Aprovizionare Responsabila	Un model de politica de aprovizionare responsabila care acopera legalitatea si responsabilitatea sociala si de mediu.
DD-04	Formular de Gestionare Furnizor	Acest formular va permite obtinerea si evaluarea informatiilor de la furnizor. Faciliteaza introducerea informatiilor relevante privind furnizorii, sursele si produsele precum si riscurile aferente identificate utilizand verificatori de identificare risc (Anexa 2).
DD-05	Formular de Informatii Furnizor	Acest formular va fi utilizat cu DD-06 pentru a colecta informatii despre furnizorii dvs. si despre produsele/ materialele pe care le furnizeaza. Furnizorii dvs. trebuie sa completeze acest formular cu cat mai multe informatii.
DD-06	Scrisoare pentru Furnizori	Modelul de scrisoare va fi utilizat pentru a solicita informatii suplimentare de la furnizori si pentru a obtine consimtamantul lor pentru acceptarea monitorizarii desfasurate de dvs sau de un organism de auditare desemnat.
DD-07	Instrument de Gestionare a Lantului de Aprovizionare	Utilizati acest formular pentru a colecta si administra informatii despre sub-furnizori si surse de furnizori specifici. Util in cazul in care aveti nevoie de detalii suplimentare despre lantul de aprovizionare de la furnizorii dvs.
DD-08	Model de Verificatori pentru	Modelul pentru inregistrarea rezultatelor identificarii de risc pentru lanturile de aprovizionare specifice.

Code	Name	Guidelines
	Identificarea Riscului	
DD-09	Ghid privind Riscul Legal Specificat la Paduri	Ghid detaliat pentru efectuarea procesului de specificare a riscului.
DD-10	Model privind Riscul Legal Specificat la Paduri	Model Excel utilizat in procesul de specificare a riscului.
DD-11	Ghid de due diligence pentru OS	Ghid Due Diligence (echivalent prezentului document) pentru Ocoale Silvice (OS).
DD-12	Model de procedura due diligence pentru OS	Un model care poate fi utilizat ca baza pentru procedurile de due diligence de la Ocoalele Silvice (OS). Este necesar sa fie modificat pentru a reflecta sistemele si realitatea. Modelul include elemente cheie care trebuie incluse pentru a indeplini Standardul NEPCon.
DD-13	Verificatori pentru Evaluarea Sistemului de Certificare	Modelul pentru evaluarea domeniului de aplicare si acoperire a schemelor de certificare in functie de capacitatea acestora de a asigura legalitatea aprovizionarii cu lemn.
DD-14	Model de Raport pentru Auditurile Furnizorului	Model de raport care va fi utiliza de organizatia care efectueaza audituri de verificare a furnizorului.
DD-15	Declaratie de Produs	Model pentru ca furnizorii sa asigure informatii importante despre produsele pe care le furnizeaza.

Standardele NEPCon enumerate mai jos sunt disponibile in mod gratuit pentru descarcare www.nepcon.org/legalsource-standard

Code	Name	Guidelines
LS-02	Standard LegalSource Nepcon	Standardul LegalSource NEPCon include cerinte pentru implementarea procedurilor de due diligence. Se recomanda utilizarea pentru orice companie care trebuie sa gestioneze riscul aprovizionarii ilegale si obligatorie pentru cei care doresc certificarea NEPCon.
LS-15	Proceduri de certificare si declaratii LegalSource	Procedurile de administrare a declaratiilor LegalSource, precum si proceduri generale pentru certificarea LegalSource necesara organizatiilor care solicita certificarea.
LS-18	Standard NEPCon pentru evaluarea sistemului de certificare	Standardul care descrie cerintele pentru evaluarea sistemelor de certificare.

NC-STD-01	Standard generic NEPCon pentru lantul de custodie	Standard Generic pentru Lant de Custodie (COC). Poate fi utilizat de catre organizatiile care implementeaza un sistem de lant de custodie pentru a indeplini cerintele legale sau pentru a audita conformitatea furnizorilor cu cerintele CoC.
NC-STD-02	Standard Generic NEPCon pentru grup si multi-site	Standardul generic pentru certificarea de grup si multi-site. Proiectat pentru Organizatii care doresc sa obtina Certificarea LegalSource de Grup sau Multi-Site.
NC-STD-03	Standard NEPCon pentru programul de verificare independenta	Standard generic pentru evaluarea organizatiei care implementeaza programe proprii de verificare a lanturilor de aprovizionare. Poate fi utilizat de catre Organizatie pentru implementarea unui program de audit al furnizorului, ca parte a Certificarii LegalSource.

Anexa 2: Ghid de identificare risc

Anexa de mai jos va ghideaza prin procesul de identificare a riscului.

DD-08 Model de Verificatori pentru Identificarea Riscului ofera un model pentru colectarea si inregistrarea rezultatelor din identificarea riscului.

Modelul NEPCon de Verificatori pentru Identificarea Riscului (DD-08) este un instrument care poate fi utilizat de Organizatii pentru a identifica riscul in lanturile de aprovizionare a lemnului sau a hartiei. Verificatorii impart riscul in 5 categorii mari legate de caracteristicile produsului si/sau a lantului de aprovizionare:

- ✓ Accesul la informatii
- ✓ Specii
- ✓ Origine
- ✓ Statutul de certificare/ verificare
- ✓ Complexitatea lantului de aprovizionare
- ✓ Comercializare si transport

Utilizarea verifcatorilor pentru identificarea riscului

Verificatorii sunt concepti pentru a fi utilizati in primele stagii ale evaluarii de risc, pentru a oferi o imagine de ansamblu a riscului din lanturile de aprovizionare. Pentru a incepe o evaluare, incepeti pur si simplu la prima categorie si evaluati riscul in baza fiecarei categorii si sub-categorii de identificare a riscului. Indrumarile trebuie sa fie utilizate pentru a informa procesul decizional. Se ofera, de asemenea linkuri catre informatii relevante.

Pentru fiecare sub-categorie de risc, utilizatorul trebuie sa evalueze nivelul de risc pentru fiecare produs sau lant de aprovizionare (unde sunt utilizate mai multe surse pentru lemn), sa descrie riscul si sa citeze dovezile utilizate. Ultima coloana poate fi utilizata pentru a oferi o imagine de ansamblu asupra riscului identificat („risc specificat”) pentru produsul/ lantul de aprovizionare sau asupra riscului considerat ca fiind neglijabil („risc neglijabil”).

Evaluarea riscului este un proces care impune utilizatorului sa ia o decizie in cunostinta de cauza cu privire la riscuri. Tabelul nu poate oferi o decizie pentru toate cazurile si utilizatorul este sfatuit sa foloseasca cea mai buna opinie si sa aplice o abordare precauta atunci cand evalueaza riscurile. Se poate solicita ca informatii suplimentare sa fie obtinute de la experti sau surse suplimentare. Este o buna practica sa se citeze dovezile utilizate pentru a ajunge la concluzia riscului si sa se tina evidenta tuturor documentelor, alaturi de verificatorii utilizati pentru identificarea riscului.

In cazul in care riscul este identificat in orice sub-categorie de risc, trebuie sa se efectueze o specificare a riscului pentru a evalua mai exact marimea si gravitatea riscului in lantul de aprovizionare. Consultati Ghidul privind Riscul Legal Specificat la Paduri (DD-09).

Desi riscul poate fi prezent in cazul unei sub-categorii, acelasi risc poate sa fie controlat proactiv de prezenta altor factori de control. De exemplu, riscul de coruptie din lanturile de aprovizionare pot fi negate de faptul ca lanturile de aprovizionare sunt certificate conform unui standard de certificare credibil. In aceste cazuri, riscul ar trebui sa fie inregistrat pentru fiecare subcategorie de verificatori. La sfarsit, se pot mentiona factori de reducere pentru fiecare subcategorie de risc „specificat” (dupa caz).

Daca se identifica risc in oricare subcategorie care nu este controlata in mod proactiv, riscul trebuie sa fie redus inainte de introduce pe piata produsele din lemn si hartie.

Urmatoarele explica categoriile de identificare a riscului:

Categorii de risc implicite

Cativa factori ofera un statut clar si concludent asupra riscului, indiferent de specii sau originea materialului:

- Materialul furnizat cu licenta CITES sau FLEGT este scutit de cerintele due diligence si riscul poate fi clasificat ca neglijabil. Trebuie subliniat faptul ca trebuie evaluata autenticitatea documentelor. Au fost cazuri in care licentele CITES nu au fost suficiente pentru a asigura legalitatea si prin urmare ar trebui sa se acorde atentie.
- Dimplotriva, lemnul provenit din tari cu sanctiuni comerciale din partea ONU sau UE cu privire la lemn si/sau produse din lemn nu trebuie sa fie utilizat si trebuie exclus din lantul de aprovizionare. Singura modalitate de a reduce acest risc este de a stopa aprovizionarea din aceste tari¹.

Acces la informatii

Informatiile privind furnizarea lemnului si produselor din lemn sunt esentiale in evaluarea riscului. Informatiile lipsa, incomplete sau false reprezinta un risc care trebuie redus inainte de finalizarea evaluarii de risc. Este necesar sa se evalueze daca informatiile despre un produs sau material sunt suficiente si de o calitate care sa permita concluzii cu privire la riscul (sau absenta riscului) asociat produsului sau lantului de aprovizionare.

Specii

Anumite specii lemnoase au fost mai des asociate cu activitati de exploatare ilegala decat altele. Aceste specii pot indica riscuri. Cu toate acestea, trebuie subliniat faptul ca specia singura nu poate permite o concluzie cu privire la starea de risc si ca ar trebui luat in considerare si riscul provenit din zona de exploatare. Prin urmare, riscul de origine trebuie sa fie intotdeauna luat in considerare.

Risc de origine

Riscul exploatarii sau comercializarii lemnului in contradictie cu legislatia aplicabila in tara de exploatare este un criteriu important de risc. Cateva surse de informatii sunt totusi

¹ La data publicarii, nici o tara nu intra sub aceasta categorie.

disponibile pentru a ghida procesul de determinare a riscului de activitati ilegale într-o anumita țara. În principiu, evaluarea de risc a exploatării ilegale într-o anumita țara trebuie să țină seama de legislația aplicabilă definită în Anexa 1 a **Standardului LegalSource** NEPCon ca legislație în vigoare în țara de recoltare care acoperă următoarele aspecte:

- drepturile de exploatare a lemnului în limitele legale,
- plăți pentru dreptul de exploatare și lemn, inclusiv taxe legate de exploatarea lemnului,
- exploatarea lemnului, inclusiv legislația de mediu și silvică pentru gestionarea pădurii și conservarea biodiversității, dacă sunt direct legate de exploatarea lemnului,
- drepturile legale ale terților privind folosințele și proprietățile care sunt afectate de exploatarea lemnului și
- comerțul și vama, în ceea ce privește sectorul forestier.

Analize detaliate privind evaluarea riscului de legalitate a pădurilor din peste 60 de țări pot fi găsite pe sit-ul web al NEPCon www.nepcon.org. Pentru toate țările care nu sunt acoperite în prezent, există o serie de informații care pot susține o evaluare de risc.

Registrul Forestier Global (GFR) este o sursă gratuită de informații cu privire la riscul aprovizionării cu lemn controversat în întreaga lume. Registrul acoperă mai mult de 150 de țări din întreaga lume. Cu toate acestea, pentru multe țări, informațiile sunt încă limitate. Țările enumerate cu „risc nespecificat” în Registrul Forestier Global pentru Categorie 1 (Legalitate) sunt țări în care există o percepție mai mare asupra riscului de exploatare ilegală.

www.globalforestregistry.org

Indicele de percepție a corupției (CPI) poate oferi o primă indicare a riscului și ar trebui acordată o atenție specială țărilor cu CPI mai mic de 50. Cu toate acestea, trebuie subliniat faptul că riscul activităților ilegale poate apărea și în țările cu un indice CPI mai mare de 50. Această scală nu oferă o anumită măsură de risc: este doar un indicator.

www.transparency.org

Statutul de certificare/verificare

Certificarea sau verificarea în raport cu standarde poate juca un rol important în evaluarea și reducerea riscului. Pentru a asigura că sistemele de certificare a terților respecta regulamentul UE privind legalitatea lemnului, NEPCon a adoptat cerințe pentru evaluarea și recunoașterea sistemelor². Trebuie remarcat faptul că, chiar dacă materialul vine dintr-o sursă cu decarație de certificare, Operatorul trebuie să se asigure că declarațiile sunt valide, că materialul în cauză este acoperit de domeniul de certificare și că alte cerințe relevante ale sistemului de certificare au fost îndeplinite.

² Vezi documentul “Procedura NEPCon de evaluare a sistemului de certificare V1” pentru îndrumări cu privire la modul de evaluare a schemelor de certificare.

Complexitatea lantului de aprovizionare

Riscurile provenite din lanturi de aprovizionare includ riscul ca materialul primit sa nu corespunda informatiilor care insotesc transportul, ceea ce inseamna ca produsul a fost contaminat cu material de origine ilegala.

Acest risc apare in principal atunci cand organizatia achizitioneaza acelasi tip de material ca si entitatile din lantul sau de aprovizionare, care achizitioneaza din surse sau origini diferite, care pot fi ilegale.

In esenta, acest lucru se refera la riscul ca materialele legale sa fie amestecate cu materiale cu origine necunoscuta sau ilegala. Tipurile de materiale utilizate si riscul de amestecare vor fi evaluate pentru fiecare entitate din lantul de aprovizionare.

Comert si transport

Chiar daca materialul este exploatat legal in padure, pot aparea activitati ilegale in lantul de aprovizionare care se refera la manipularea, comertul si transportul materialului. Anexa 2 a acestui standard contine definitia aspectelor care trebuie luate in considerare la evaluarea legalitatii entitatilor de prelucrare si de transport incluse in domeniul de aplicare al unui sistem robust de due diligence.

Anexa 3: Ghid pentru risc specificat

Prezenta anexa definește procesul de specificare a riscurilor, în cazul în care identificarea inițială a riscului a concluzionat că riscul este prezent și informațiile disponibile nu furnizează detalii suficiente pentru a permite reducerea eficienței a riscului.

Atunci când se identifică riscuri, este necesar să se specifice riscul pentru fiecare lanț de aprovizionare să se permită reducerea eficienței a riscului.

Rețineți că procesul de specificare a riscurilor la nivelul național sau sub-național este un proces complex care necesită o cercetare aprofundată și o capacitate locală. Este posibil ca multe organizații să nu se poată implica într-un astfel de proces. Analize detaliate privind evaluările riscului de legalitate a padurilor din peste 60 de țări pot fi găsite pe site-ul web al NEPCon www.nepcon.org.

Gestionarea lanțului de aprovizionare

Gestionarea lanțului de aprovizionare este o condiție prealabilă pentru specificarea efectivă a riscului. Pentru a specifica toate riscurile relevante la nivel corespunzător, este necesar să existe informații suficient de detaliate despre toate entitățile din lanțul de aprovizionare.

DD-07 Instrumentul de Gestionare a Lanțului de Aprovizionare oferă un model pentru colectarea și înregistrarea informațiilor despre lanțul de aprovizionare.

Odată ce lanțul de aprovizionare a fost înregistrat la un nivel corespunzător, specificarea riscului poate începe.

Procesul de specificare al riscului

1. Evaluarea de bază

Inițial trebuie definit **domeniul de aplicare și scară spațială/ funcțională** referitoare la țară/ regiune – aceasta ar putea însemna subdivizarea evaluării în anumite zone sau regiuni (sau țări). Acestea sunt apoi utilizate pentru a **identifica posibilele acțiuni suplimentare „Criterii și sub criterii”** care trebuie îndeplinite pentru a îndeplini Categorie. Fiecare „Criteriu și sub criteriu” nou trebuie însoțit de text de îndrumare.

2. Certarea

Examinați criteriul/ sub criteriul nou identificat plus cele cinci Criterii și sub criterii generale și identificați următoarele pentru fiecare sub categorie:

- a. Legi și reglementări aplicabile;
- b. Autoritatea legală;
- c. Documente sau înregistrări necesare din punct de vedere legal;
- d. Surse de informare.

3. Descrierea riscului

- a. Descrieti posibilele riscuri care pot fi asociate cu categoria si asociate cu criterii si sub criterii specifice.
- b. Evaluati nivelul de risc al neconformitatii, luand in considerare:
 - i. Pragul de conformitate, avand in vedere amploarea, scara si intervalul de timp;
 - ii. Nivelul coruptiei;
 - iii. Probleme guvernamentale; si
 - iv. Informatii disponibile.
- c. Justificati riscurile evaluate ca fiind prezente, facand referire la cele de mai sus (prag, coruptie, descriere etc.).

4. Specificarea riscului

Specificati fiecare criteriu si sub criteriu ca fiind „risc specificat” sau „risc scazut”, pe baza evaluarii.

5. Stabilirea masurilor de control si a verifcatorilor

- a. Identificati verifcatorii/ masurile de control aplicabile din lista generala de verifcatori/ masuri de control.
- b. Identificati masuri/ verifcatori suplimentari de control pentru fiecare criteriu si sub criteriu. Verifcatorii stabiliti si masurile de control vor fi utilizate pentru:
 - 1) Verificarea prezentei sau absentei neconformitatii in cazul in care riscul este specificat; si
 - 2) Reducerea riscurilor in cazul in care neconformitatea este confirmata ca fiind prezenta in lanturile de aprovizionare specifice.

DD-09 Ghidul privind Riscul Legal Specificat la Paduri contine o descriere detaliata a procesului de specificare a riscului.

DD-10 Modelul privind Riscul Legal Specificat la Paduri contine un model in Excel pentru detaliile riscului specificat.

Anexa 4: Ghid de reducere a riscului

Scopul acestei sectii este de a descrie actiunile potentiale de reducere a riscului in cazul in care riscurile de neconformitate legala au fost specificate in zona de aprovizionare. Aceasta anexa acopera ETAPA 4 a procesului de due diligence stabilit de acest ghid.

Exista doua grupuri largi de masuri de reducere care pot fi utilizate: **evitarea riscului** si **controlul riscului** (vezi Figura 5).

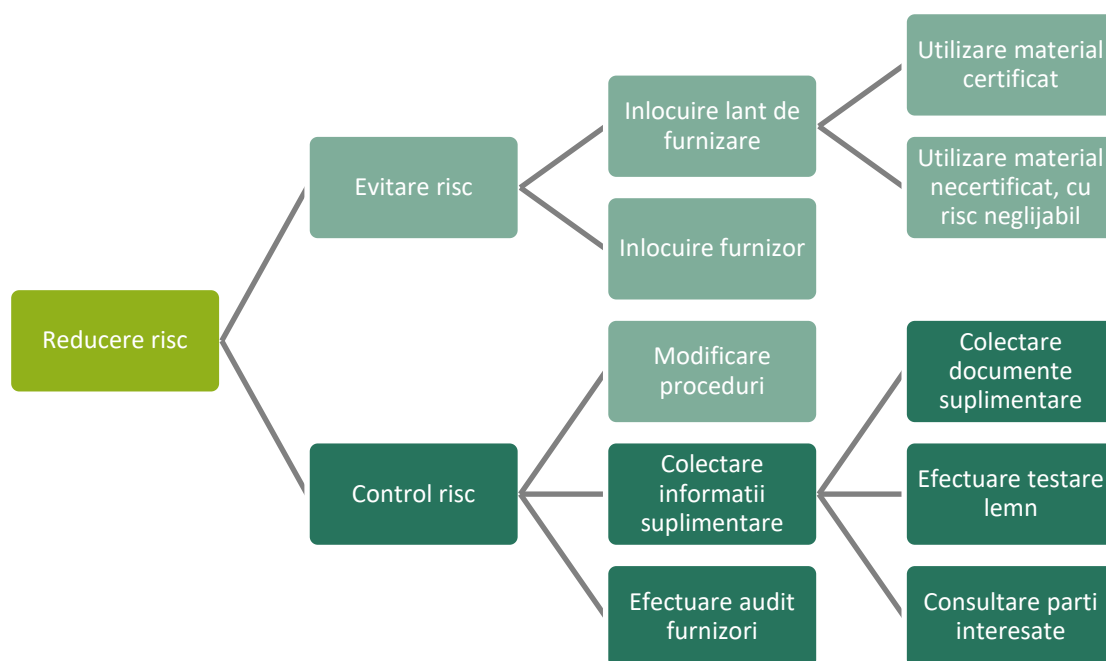

Figura 5: Optiuni de reducere risc

Control risc

Controlul riscului poate fi posibil in mai multe lanturi de aprovizionare prin colaborarea cu furnizorii directi sau sub furnizori. Metodele potentiale pentru controlul riscului sunt:

- **Colectati informatii suplimentare**
 - **Documente:** Pot include colectarea de informatii suplimentare care sa sustina o concluzie de risc neglijabil. De exemplu, in cazul in care se constata neconcordante in documente, pot fi colectate si transcrise documente aditionale pentru a demonstra ca balanta evidentelor sustine o concluzie de risc neglijabil.
 - **Testarea lemnului:** Informatii suplimentare pot fi colectate prin trimiterea produselor din lemnul sau hartiei la teste de laborator. Testarea microscopica a fibrelor, analiza ADN si stabilitatea izotopilor pot contribui la verificare speciilor si/sau originii produselor pe baza de lemn. Aceste tehnici pot fi utilizate pentru a verifica declaratiile furnizorilor sau integritatea documentiei in cazul in care exista risc de fraudă.
 - **Consultarea partilor interesate:** In cazul in care resursele disponibile publicului au fost epuizate, ar putea fi necesar sa se consulte direct parti specifice

interesate. Acestea pot include, dar nu se limiteaza la; autoritati guvernamentale, autoritati de emitere a documentelor; organizatii de aparare, experti independenti (in silvicultura, drept, economie), organisme de cerificare, comunitati locale, etc.

- **Modificare proceduri:** Punerea in aplicare a procedurilor suplimentare sau modificarea procedurilor de operare existente poate ajuta la reducerea riscului. Aceasta poate fi o masura provocatoare pentru controlul riscului, cu exceptia cazului in care furnizorii se angajeaza pe deplin sa sustina procesul dvs de due diligence. Modificarea procedurilor poate implica furnizorul care implementeaza un sistem de lant de custodie, pentru a va asigura ca intrarile pentru produsele dvs. nu sunt amestecate la punctul de lucru cu intrari din surse necunoscute si din surse cu potential risc ridicat. De asemenea, este posibil ca furnizorul sa pastreze un sistem solid de pastrare a evidentelor, astfel incat documentele despre lantul de aprovizionare sa fie solicitate si stocate pentru fiecare transport pe care il achizitionati.
- **Efectuati audituri ale furnizorului.** Auditurile furnizorului pot fi efectuate la origine pentru a verifica nerespectarea cerintelor legale de la nivel de padure, ex: recoltarea in limite legale. Sau pot fi efectuate la orice punct din candrul lantului de furnizori, ex: la gater, fabrica de mobila, fabrica de celuloza, birou de tranzactionare, etc. Auditurile lantului de aprovizionare se concentreaza, de obicei pe asigurarea comertului legal si a lantului de custodie.
 - **Audituri secundare:** Auditurile secundare sunt efectuate de un membru al Organizatiei dvs, la un furnizor de al dvs..
 - **Audituri de la terte parti:** Auditurile tertilor sunt efectuate de o Organizatie independenta in numele dvs.. Organizatiile prefera adesea sa angajeze un tert care este specializat in efectuarea de audituri la furnizor, pentru a adauga credibilitate procesului de verificare.

Vedeti **Anexa 5** pentru indrumari detaliate privind evaluarea furnizorului.

Evitare risc

Masuri de evitare a riscului vizeaza ocolirea sau excluderea riscului identificat din lantul de aprovizionare. Aceasta poate include:

- **Schimbarea lanturilor de aprovizionare.** Modificarea lanturilor de aprovizionare se poate face in colaborare cu furnizorii pentru a evita riscului asociat cu anumite specii, materiale sau origini. De exemplu, in cazul in care exista dovezi clare ca o specie este exploatata ilegal in tara de origine, furnizorii pot sa ofere aceleasi specii din tarile cu risc mai scazut, in cazul in care explotarea ilegala nu reprezinta un risc.

In mod alternativ, utilizarea lanturilor de aprovizionare certificate conform cu un sistem independent de cerificare poate oferi o reducere puternica. Atunci cand se analizeaza daca se utilizeaza materiale certificate, trebuie sa luati in considerare domeniul de aplicare si integritatea sistemului de cerificare in cauza, pentru a va asigura ca sistemul acopera riscul specificat identificat in lantul de aprovizionare.

- **Inlocuire furnizori.** In cazul in care un furnizor nu doreste sau nu poate sa lucreze cu dvs. pentru a pune in aplicare alte actiuni de reducere, singura optiune poate fi terminarea colaborarii cu acel furnizor. Adesea, furnizorii directi sunt dispusi sa se

implice in procesul de reducere a riscului, dar sub-furnizorii nu sunt. In aceste cazuri, poate fi necesar sa va puneti de acord cu furnizorul direct ca pentru produsele dvs vor fi utilizati numai anumiti sub-furnizori.

Activitatea de reducere a riscului	Explicatie	Exemple de utilizare
Colaborarea cu furnizorii/ modificarea procedurilor	Colaborarea stransa cu furnizorii este fundamentala pentru gestionarea riscurilor din lantul de aprovizionare. Prin urmare, comunicarea clara si colaborarea stransa cu furnizorii vor fi o activitate cheie in aproape orice activitate de reducere a riscului.	Combinarea metodelor de identificare a riscului, convenirea actiunilor de reducere a riscului cu furnizorul (oligatie legala), asigurarea ca furnizorul este competent sa implementeze actiuni si sa verifice daca actiunile sunt aplicate si eficiente.
Consultarea partilor interesate	Consultarea cu partile interesate se poate face in mai multe moduri, in functie de tipul si locatia grupului sau a entitatilor care urmeaza sa fie consultate. Atunci cand trebuie consultate grupuri mari pot fi organizate intalniri si ateliere de lucru pentru a aduna informatii si materiale. In cazul in care consultanta implica putine persoane sau entitati unice, interviurile pot fi efectuate fie direct sau prin telefon sau email.	Evaluarea posibilelor incalcari ale drepturilor tertilor in legatura cu activitatile de administrare a padurilor poate include consultarea cu grupuri sau entitati care pot detine drepturi asupra zonei in cauza. Trebuie subliniat faptul ca tipul (tipurile) de parti interesate relevante difera pentru anumite tipuri de evaluari. In unele cazuri, partile interesate vor fi limitate la ex: Oficiali guvernamentali, in timp ce in alte cazuri grupuri relevante pot include reprezentul persoanelor indigene, ONG-uri si/sau comunitati locale.
Verificarea documentelor	Evaluarea documentelor este relevanta numai in cazul in care documentele pot fi conectate cu materialul sau produsul in cauza. Controlul documentelor implica evaluarea valabilitatii si corectitudinii legate de originea si legalitatea activitatilor de administrare a padurilor, comert sau prelucrare si poate implica o serie de diferite tipuri de documente si inregistrari. Pot include de asemenea obtinerea	Verificarea documentelor poate fi utilizata pentru a verifica existenta unor autorizatii de exploatare valide pentru o zona de padure definita.

Activitatea de reducere a riscului	Explicatie	Exemple de utilizare
	documentatiei lipsa care este critica fie pentru informarea despre lantul de aprovizionare, fie pentru dovedirea anumitor aspecte ale legalitatii.	
Audit/ verificare pe teren	In cazul in care a fost specificat riscul care nu poate fi evaluat prin revizuirea documentelor, pot fi necesare audituri la fata locului ale unor suprafete sau entitati specifice pentru a confirma ca activitatile desfasurate sunt legale. Verificarea la fata locului este eficienta numai cand riscul se refera la activitati care trebuie observate pe teren. Cu toate acestea, trebuie subliniat faptul ca verificarea pe teren este un instrument esential pentru evaluarea eficientei actiunilor de reducere a riscului.	In cazul in care riscul specificat se refera de exemplu la: practicile de exploatare, sunt necesare observatii la fata locului de exploatare pentru a evalua riscul specificat la locul respectiv. Aceasta ar putea implica evaluarea utilizarii echipamentului de protectie in timpul exploatarei sau aplicarea unor metode specifice de recoltare prevazute in lege.
Verificare terta parte	Verificarea terta parte poate fi utilizata atunci cand organizatia implicata in certificare NEPCon si nu opteaza pentru implementarea propriului sistem de verificare. In acest caz, o terta parte poate fi contactata pentru a efectua evaluarile necesare in numele organizatiei.	Verificarea terta parte poate fi aplicata pentru toate tipurile de audituri de verificare, la nivel de prelucrare si la nivel de padure. Un exemplu poate fi evaluarea capacitatii unui punct de lucru de a separa materiale care contin diferite revendicari in timpul prelucrarii. Acest lucru permite organizatiei sa verifice ca nu risca sa furnizeze materiale cu origine necunoscuta sau ilegala, care au fost amestecate in timpul prelucrarii.

Tabel 5: Exemple de masuri de reducere a riscului

Anexa 5: Ghid pentru auditul furnizorilor

Auditurile de verificare a furnizorilor pot fi necesare pentru a stabili daca exista un risc de neconformitate legala la sursa/ furnizor. Verificarea poate fi utilizata, de asemenea, daca actiunile de reducere a riscului au fost eficiente in controlul sau gestionarea cauzei care sta la baza neconformitatii.

Instructiunile de mai jos ofera indrumari Organizatiilor care doresc sa implementeze propriul program de verificare.

Prin urmare, verificarea joaca un rol important in intregul proces de due diligence.

Companiile care nu doresc sa implementeze propriul program de verificare pot angaja o organizatie terta de auditare.

Model de Raport pentru Auditurile Furnizorului (DD-14) va sprijina sa efectuati audituri de verificare a furnizorilor si inregistrarea constatarilor intr-un mod sistematic.

Anexele 1 si 2 a Standardului LegalSource contin tabele cu verificatori pentru riscul de legalitate de la nivelul padurii si al lantului de aprovizionare. In timp ce **Standardul NEPCon Generic Lant de Custodie** include cerinte pentru reducerea riscului de amestecare in lanturile de aprovizionare.

Auditurile de verificare a lantului de aprovizionare pot include Ocoale Silvice, comercianti sau unitati de prelucrare, sau ambele.

Cerintele de verificare a furnizorilor difera foarte mult intre cele doua tipuri principale de audituri. Aceste diferente sunt clarificate mai jos.

Obiectivele verificarii

Verificarea furnizorului/ sursei poate avea doua obiective:

1. Verificati absenta sau prezenta unor potentiale neconformitati legale in baza riscurilor specifice identificate in timpul evaluarii de risc.
2. Verificati daca sistemul de due diligence si/sau masurile convenite de reducere a riscului au fost puse in aplicare si riscul a fost redus.

Un proces de verificare poate include ambele obiective de mai sus intr-un singur proces.

Domeniul de auditare

Trebuie sa stabiliti domeniul de aplicare al verificarii inainte de a desemna un auditor si programa auditul.

Domeniul de aplicare al auditului de verificare trebuie sa corespunda cu riscul specificat sau cu responsabilitati specifice ale furnizorului. Aceasta inseamna ca auditul se refera numai la anumite riscuri sau activitati si nu la altele. Acest lucru este important pentru stabilirea cerintelor de auditare si competentelor necesare pentru auditor.

Definirea domeniului de aplicare al auditului include stabilirea:

- Tipul entitatilor incluse in audit (unitate de procesare unica sau multipla, o singura unitate de productie/UP, multiple UP-uri)
- Identificarea riscurilor specificate care vor fi evaluate; si
- Vizite la fata locului sunt necesare in evaluarea auditului. Vizitele la fata locului depind de locatie, de numarul de UP-uri care fac obiectul evaluarii si de componenta echipei de audit.

Rolul furnizorilor in procesul de verificare

Furnizorii joaca un rol important in majoritatea proceselor de verificare. Furnizorii sunt in mod normal mai aproape de padurea de origine, unde se intalnesc deseori riscuri si astfel pot fi in masura sa identifice si sa reduca riscurile.

Rolul furnizorului dvs nu este neaparat limitat la asigurarea accesului la informatii. Dimpotriva, furnizorii pot juca un rol important prin implicarea directa in procesul de verificare. In unele cazuri, acest lucru poate necesita instruire; totusi, pe termen lung, utilizarea capacitatilor locale este mai folositoare si eficienta.

Evident, este important ca rolul furnizorului sa fie clar definit si conveit in prealabil. Toti cei implicati trebuie sa fie constienti de rolurile si responsabilitatile lor si sa aiba competenta si autoritatea necesara pentru a permite acest proces.

Pregatire audit

In orice caz, pregatirea pentru audit trebuie sa fie bine planificata si comunicata intre organizatia care le implementeaza si cea care este auditata.

Furnizorul dvs este asteptat sa se pregateasca pentru un audit de verificare prin furnizarea informatiilor necesare pentru evaluarea domeniilor de risc specificate. In functie de aceste riscuri si de rolul furnizorilor dvs. in implementarea sistemului de due diligence, acestia trebuie sa furnizeze urmatoarele informatii inainte de evaluare:

- Conformarea acceptarii auditului de verificare;
- Proceduri documentate;
- Inregistrari si sisteme care documenteaza actiunile interprinse pentru a reduce riscurile;
- Identificarea personalului responsabil;
- Domeniu definit pentru material;
- Lista lanturilor de aprovizionare si a tuturor furnizorilor inclusi in domeniul de aplicare;
- Inregistrari de evaluare a riscului (daca este cazul);
- Documentatia legala pentru materialele incluse in domeniu (pentru nivelul de padure acest lucru ar putea include amenajamentul silvic, autorizatii, etc.); si
- Inregistrari care demonstreaza conformitatea cu legile si reglementarile relevante ale entitatii.

Evaluarea entitatilor de prelucrare si comercializare

Verificarea furnizorilor clasificati ca unitati de prelucrare sau comercializare pot fi efectuate la fata locului sau prin evaluare la birou in functie de riscurile care au fost specificate. Verificarea la fata locului poate include interviuri cu personalul relevant, revizuirea documentelor (proceduri sau inregistrari de prelucrare), precum si observarea practicilor de prelucrare.

Cerinte de verificare: Cerintele pentru furnizori incluse in programul de verificare se gasesc in **Anexa 2 a LS-02 Standardului LegalSource**.

Evaluarea Ocoalelor Silvice (OS)

Verificarea padurilor sursa pentru lemn se adreseaza tuturor riscurilor specificate identificate ca fiind prezente intr-o tara, regiune sub-nationala, OS sau grup de OS-uri.

Cerintele pentru verificarea OS-urilor se gasesc in **Anexa 1 a Standardului LegalSource**.

In timpul evaluarii, confirmati faptul ca OS respecta toate aspectele relevante de legalitate care au fost denfinite ca risc specificat in timpul evaluarii de risc. O categorie de legalitate care a fost confirmata ca fiind cu risc neglijabil nu trebuie evaluata.

Competenta auditor

Fiabilitatea procesului de audit depinde de competentele celor care efectueaza auditul. Competenta auditorului consta in atributele personale si cele de baza care rezulta din educatie, experienta de munca, cursul de auditare, experienta de audit.

In cele din urma, este important ca orice auditor sa aiba o cunoastere profunda a sistemului si a standardului care este utilizat la audit. Cunoasterea cerintelor si contextului legal este, de asemenea foarte importanta.

Competenta auditorilor acopera urmatoarele aspecte:

- a) *Principiile, procedurile si tehnicile de audit:* auditorul trebuie sa poata aplica acestea la audituri diferite si sa se asigure ca auditurile sunt efectuate intr-o maniera consecventa si sistematica.
- b) *Sistemul de management si documentele de referinta:* Auditorul trebuie sa inteleaga domeniul de aplicare al auditului si cerintele de audit aplicabile.
- c) *Contextul organizational:* auditorul trebuie sa inteleaga contextul operational al organizatiei. Cunostintele si abilitatile in acest domeniu ar trebui sa acopere:
 - o marimea organizatorica, structura, autoritate, functiile si relatiile;
 - o procesele generale de afaceri si terminologia asociata; si
 - o obiceiuri culturale si sociale ale auditatului.

- d) *Legile, reglementarile si alte cerinte aplicabile in materie de disciplina*: auditorul trebuie sa poata lucra si sa fie constient de cerintele aplicabile organizatiei care face obiectul auditului. Cunostintele si abilitatile in acest domeniu ar trebui sa acopere:
- Codurile, legile si reglementarile locale, regionale si nationale;
 - Contract si acorduri;
 - Tratatate si conventii internationale; si
 - Alte intelegeri semnate de organizatie.

Evaluare conformitate

Furnizorii care sunt inclusi in auditurile de verificare in cadrul unui sistem de due diligence al unei organizatii trebuie sa poata furniza dovezi ca sunt conforme cu cerintele relevante de legalitate. Dupa cum s-a mentionat mai sus, cerintele specifice aplicabile depind de riscurile care au fost specificate, precum si de tipul entitatii evaluate. Standardul NEPCon contine verificatori necesari care trebuie evaluati pentru fiecare tip specific de cerinta de legalitate.

Este important ca evaluarea si documentarea sa fie in conformitate cu cerintele standardului. Orice neconformitati date pentru cerinte trebuie sa fie definite si trebuie specificate actiunile necesare si perioada de timp.

Raportare

Rezultatele verificarii furnizorilor trebuie sa fie documentate in mod sistematic si transparent.

Modelul de Raport pentru Auditurile Furnizorului (DD-14) contine liste de verificare relevante pentru toate tipurile de audit si poate fi utilizat.

Despre

Sprijinirea Comerțului Legal cu Lemn

Sprijinirea Comerțului cu Lemn Legal este un proiect realizat de NEPCon cu scopul de a sprijini companiile din industria lemnului din Europa cu cunostinte, instrumente și instruirii în ceea ce privește cerințele Regulamentului UE privind legalitatea lemnului. Cunoașterea originii lemnului, este un lucru bun pentru pădure, cât și pentru afaceri. Proiectul comun este finanțat de programul LIFE al UE și de ajutorul acordat de Guvernul britanic.

Despre

Aprovizionarea responsabilă cu soia, bovine și ulei de palmier

Aprovizionarea responsabilă cu soia, bovine și ulei de palmier este un proiect menit să crească gradul de conștientizare și capacitatea companiilor daneze de a minimiza riscurile de probleme sociale și de mediu legate de aprovizionarea cu soia, bovine și ulei de palmier din țările în curs de dezvoltare. Proiectul este condus de NEPCon și finanțat de DANIDA, Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei.

NEPCon (Natura Economie și Oameni Conectați) este o organizație internațională, non-profit care construiește angajamente și capacitate pentru menținerea sustenabilității. Împreună cu partenerii noștri, promovăm soluții pentru protejarea resurselor naturale și a climatului.

NEPCon | www.nepcon.org | info@nepcon.org